

Mehmet ÖZEL
Van Vali Yardımcısı

Yeni Bir Kader Birliği ve Kardeşlik Perspektifi: **VAN'da Konteyner Kentler...**

23 Ekim ve 9 Kasım 2011 tarihlerinde yaşanan iki büyük deprem sonrasında Van'da karşılaşılan en büyük sorun, depremzede vatandaşlarımızın barınma ihtiyacı olmuştur. Barınma sorunun hızlı bir şekilde çözümü için öncelikle çadır kentler kurulmuştur. Bu süreçte, il merkezinde farklı semtlerde 7 adet, Erciş'te ise 4 adet olmak üzere toplam 11 adet çadır kent oluşturulmuştur. Bu çadır kentlerde; 1.765 aile ve yaklaşık 11.255 nüfus barındırılmıştır. Çadır kent sürecinde, çadırlardan biraz daha iyi yaşam koşulları sunan Mevlana evleri de halkın hizmetine sunulmuştur. İl genelinde kullanılan toplam 1.022 adet Mevlana evinde yaklaşık 6.318 kişi barınma imkanına kavuşmuştur.

Van'daki afet yönetimi, depremin dışında bir de ağır kış şartlarıyla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu ağır kış şartları dikkate alınarak, depremzede vatandaşlarımızın barınma ihtiyacının daha iyi koşullarda karşılanması amacıyla konteyner kentler kurulması için çalışmalarına başlanmıştır. İlki Ocak 2012'de kurulan konteyner kentlerin kurulması ve vatandaşların yerleştirilmesi süreci Mart

2012’de tamamlanmıştır. Bu süreç sonunda, çadır kentler tasfiye edilmiş ve il merkezinde 31 ve Erciş’te 4 olmak üzere 35 konteyner kentte, 16.578 aile ve yaklaşık 88.498 nüfus yaşamaya başlamıştır.

Van’da kurulmuş her bir konteyner kent, farklı büyüklüklere sahip olmakla birlikte, barındırdığı nüfus ve sunulan hizmetler bakımından birer kentsel yerleşim alanı olmuşlardır. Nitekim il merkezindeki 31 konteyner kentte yaklaşık 70.000 kişinin yaşadığı dikkate alındığında, bu kentlerin toplam nüfus büyüklüğünün ülkemizdeki pek çok ilçeden ve hatta bazı illerin nüfusundan daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum, konteyner kentler için ciddi bir “kentsel yönetim modeli” geliştirmeyi zorunlu kılmıştır. Bu çerçevede ilk olarak, afetzedelerin geçici olarak barındırılmaları için kurulacak olan konteyner alanlarının etkin bir biçimde yönetimini sağlamak, buralarda iskan edilenlerin, merkezi ve yerel yönetimlerle ve konteyner kent yönetimleri ile ilişkilerini düzenlemek ve kamu hizmetlerinin yürütülmesindeki usul ve esasları belirlemek amacıyla Konteyner Kentler Yönetim Yönergesi hazırlanarak uygulamaya konmuştur.

Konteyner Kentler Yönetim Yönergesi’ne göre, il merkezindeki 35 konteyner kentin yönetimi için Konteyner Kentler Koordinatörlüğü oluşturulmuş ve bir mülki idare amiri, Konteyner Kentler Koordinatörü olarak görevlendirilmiştir. Valiye doğrudan sorumlu olarak çalışan Koordinatör, afetten zarar gören vatandaşların konteynerlere yerleştirilmesini sağlamakla, yerleşim alanlarındaki afetzedelerin, daimi iskanları sağlanıncaya kadar, imkanlar ölçüsünde, fiziksel ve sosyal ihtiyaçlarının Vali adına ve Valinin emirleri doğrultusunda yürütülmesini koordine etmekle görevli kılınmıştır. Koordinatörlüğün dışında ayrıca her bir konteyner kent için,

Koordinatöre bağlı olarak çalışan birer Konteyner Kent Yönetimi kurulmuştur. Konteyner Kent Yönetimleri, birer yönetici başkanlığında alt-yapı hizmetleri ile ilgilenen iki teknik personel ile en az üç sosyal inceleme personelden oluşturulmuştur. Konteyner kent yöneticilerinin en temel görevi, konteyner yerleşim alanı sahiplerinin ortak ihtiyaçlarının karşılanması için ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliğini sağlamak ve yerleşim alanı sakinlerinin istek, şikayet ve ihtiyaçlarını Koordinatöre bildirmek olarak belirlenmiştir. Konteyner kent yöneticileri olarak, afetzedelerin konteynerlere yerleştirilmeleri aşamasında, değişik illerden gelen Afet Müdürlükleri personeli görevlendirilmiştir. Ancak bu şekildeki görevlendirmelerin sonraki aşamalarda özellikle de iş, işlem ve vatandaşlarla olan ilişkilerde sürekliliğin sağlanması konularında olumsuzluklara yol açtığı görüldüğünden Van’daki il müdürlüklerinden yönetici ataması usulü benimsenmiştir.

Konteyner Kent Yönetimlerinin dışında, konteyner kentlerdeki sosyal faaliyetlerin koordinasyonunun sağlanması amacıyla, Koordinatöre bağlı olarak çalışan Sosyal Faaliyetler Kurulu da oluşturulmuştur. Kurul, Konteyner Kentler Koordinatörü’nün

başkanlığında İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Müftülük, İl Emniyet TDP Şube Müdürlüğü ile ilde özellikle sosyal yardım, kadın ve gençlik konularında çalışan STK temsilcilerinden oluşturulmuştur. Kurul’un temel görevi, konteyner kentlerde kurulmuş mescit, kadın kültür merkezi, kreş, ana sınıfı, gençlik merkezi, etüd merkezi, kitaplık, okuma salonu gibi sosyal mekanlarda yürütülen faaliyetlerin kurumlar arasında koordinasyon içerisinde ve verimli bir şekilde sürdürülmesini sağlamaktır. Konteyner kentlerde görevlendirilen başta gençlik ve sosyal hizmet çalışanları sosyal faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde etkin bir rol üstlenmişlerdir. Sosyal faaliyetler çerçevesinde, sinema-tiyatro gösterimi, konserler, geziler-piknikler, spor turnuvaları, çeşitli meslek kursları gerçekleştirilmiştir. Konteyner kentlerdeki sosyal faaliyetler ile sadece il merkezinde 1.1.2012-1.9.2012 tarihleri arasında öncelikli hedef kitle olan yaklaşık 32.000 çocuk, genç, kadın ve engelliye doğrudan ulaşılmıştır.

Konteyner kentlerde fiziksel alt-yapıya ilişkin çalışmalardan öte, sosyal alt yapının güçlendirilmesine yönelik hizmetler, konteyner kentleri

barınma ihtiyacının karşılanması ve buraları deprem gibi ağır bir travma yaşayan vatandaşlarımız için birer psikolojik ve sosyolojik destek merkezlerine dönüştürmüştür. Farklı ekonomik ve sosyal çevrelerden gelen konteyner kent sakinleri, konteynerlarda aynı fiziksel yaşam koşullarına sahip olmuşlardır. Bu durum konteynerlerde kalanlar arasında, hangi ekonomik ve sosyal koşullardan gelirlerse gelsinler, aynı kaderi paylaştıkları düşüncesini geliştirerek bir "kader birlikteliği" anlayışını ortaya çıkarmıştır. Diğer taraftan konteyner kentlerde yürütülen sosyal faaliyetler, şehrin farklı ekonomik ve sosyal koşullara sahip semtlerinden gelen konteyner sakinleri arasında yeni bir komşuluk ilişkisi inşa edilmesini sağlamış; konteyner kentlere özgü bir iletişim ve etkileşim ağı geliştirerek yeni bir "kardeşlik perspektifi" ortaya çıkarmıştır.

Konteyner kentlerde sağlanan fiziksel altyapı standartları ve sosyal faaliyetler sonucunda konteynerlarda yaşayanlar arasında ortaya çıkan kader birlikteliği ve kardeşlik anlayışı, konteyner kent yönetim modelinin etkin bir şekilde işlemesi sonucunu da beraberinde getirmiştir. Kader birlikteliği ve kardeşlik perspektifi,

yönetimi de içine alan bir gelişme göstermiş ve yönetim(devlet) bakımından deprem öncesinde çeşitli nedenlerle ulaşamayan vatandaşları, konteyner kentler ulaşılabilir kılmıştır. Bir başka deyişle konteyner kentler, vatandaşlar arasındaki ilişkileri değişikliğe uğratmanın yanı sıra, yönetim(devlet) ile vatandaş arasındaki ilişkilerin yeniden ve köklü bir şekilde gelişimini de sağlamıştır. Konteyner kentler, yönetim(devlet) ile vatandaşın doğrudan temasını sağlayarak, aradaki ilişkiyi bir yöneten-yönetilen ilişkisinden ziyade "naz ve niyaz" ilişkisine dönüştürmüştür. Bu süreçte bazen konteyner kent yönetimleri, kurallar ve düzenlemeler getirirken kontey-

ner kent sakinleri anlayışla karşılamış; bazen de konteyner kent sakinleri şikayet ve isteklerde bulunurken, yönetimler hoşgörüyle bu şikayetleri çözmeye çalışmışlardır.

Konteyner kentler süreci, hem yönetim hem de afetzede vatandaşlarımız bakımından sabır, anlayış ve hoşgörü ile sürdürülmüştür ve kalıcı konutların teslimlerinin başlamasıyla bu sürecin artık sonuna gelinmiştir. Bu zorlu süreçten elde edilen en önemli kazanım, zor zamanların çetin koşullarında ortaya çıkan kader birlikteliği anlayışının ve sosyal faaliyetlerle oluşturulan kardeşlik düşüncesinin hafızalarda, kalplerde ve ruhlarda bıraktığı unutulmaz güzel yansımalarıdır.....

